

Mümtaz'er Türköne

Kürtçe eğitim nasıl olacak?

Başbakan "anadilde eğitim hakkı" ile hepimizi şaşırttı. Paket büyük ölçüde bu madde ile beklenen menzilini aştı ve ileri bir hamleye dönüştü. Başbakan sadece şaşırtmadı, aynı zamanda yanılttı; çünkü pakette bu hususun yer almayacağını kendisi söylemişti. BDP, bütün yığınağını anadilde eğitim tartışmasına ayırdığı için, paket açıklandıktan sonra manevra yapamadı, açığa düştü.

"Anadilde eğitim hakkı" bize özgü ulus-devlet geleneğini ters-yüz edecek kadar devrimci bir adım. Türkçe, sadece bir dil değil, ulus-devletin üzerine inşa edildiği ana kaide idi. Bu durum değişmeyecek, Türkçe saltanatını sürdürecektir; ama yanibaşında diğer diller, en başta Kürtçe özgürce yaşama ve kendini geliştirme imkânı bulacak. Peki bu kadar ileri bir adım neyi değiştirmiş oldu? "Anadilde eğitim hakkı", Kürt sorununa son noktayı koydu. Kürt sorunu, kültür ve kimlik hakları olarak özünde bir Kürtçe sorunu idi. Kürtleri Türklerden ayıran yegane fark dilleriydi. Bu farkın devlet katında, eğitim dili olarak gördüğü kabul ve saygı, geride tartışılacak bir konu bırakmadı. Farklı anadilleri yüzünden, Kürtlerin kendilerini eksik hissedecekleri bir alan kalmadı. Geriye kalan artık, sadece Kürt milliyetçilerinin siyasî sorunlarından ibaret. "Statü" talebine, toplumsal düzeyde Kürtlerden gelen destek nispetinde, artık sadece siyasî bir sorunu tartışmaya devam edeceğiz. Kürtçe sorunu ortadan kalktıktan sonra, siyasî statü sorununu temellendirmek ve

savunmak artık çok daha zor. Neden ayrı bir statü isteyeceksiniz?

BDP'nin "neden devlet okullarında yok, neden anadilde eğitim ancak parayla alınabilecek?" itirazları, bu ileri adıma hazırlıksız yakalanmalarının işareti. 90 yıl boyunca yasak getiren devletin, farklı bir dilde eğitimi üstlenmesi ne kadar inandırıcı ve sahici olurdu? Çocuğunuzu Kürtçe eğitim almak üzere devlet okuluna neden göndermek isteyesiniz ki? Kürtçeden nefret edip, size başkaldırması için mi?

Bu iş bir gönül işi. Doğrusu, bu eğitimin özel okullarda verilmesi. Eğer çocuğunuzun dünyayı, Türkçeden başka bir dilde anlayıp, öğrenmesini istiyorsanız Türkçenin egemen olduğu bir ortamda bu işi gönüllü bir inisiyatife bağlamak en doğrusu. İtiraz edilen kısmın çözümü çok kolay. Devlet, anadilde eğitim yapan bu özel eğitim kurumlarına pozitif ayrımcılık yapmalı, öğrenci sayısına göre bütün masrafları karşılamalı. Batı ülkelerinde, normal özel okullar için bu uygulamanın örnekleri var. Masrafı devlet karşılasın, tercihi velisi veya genç yapsın.

Peki ne olur? Anadilde eğitim başladığında Türkiye bölünür mü?

Tam tersi olur. Bölünme paranoyaları içinde bize söylenen, Kürtlerin anadillerinde eğitim almaları halinde ayrı bir millet olacakları ve sonra da kendi devletlerini kuracakları efsanesi idi. Halbuki PKK, "anadilde eğitim yapabilmek için kendi devletimizi kurmaktan başka çare yok" propagandası ile Türkiye'yi bölünmenin eşiğine getirmedi mi? Peki Kürtler için anadilde eğitim almanın cazibesi ne kadar? Matematiği, tarihi, coğrafyayı Kürtçe öğrenmek otomatik olarak sadece

Kürtçe bilenlerin bulunduğu bir çevreye mahkûm olmak demek. Bireysel tercihler için baskın ve belirleyici olan parametre piyasanın ihtiyaçları. Geçiminizi temin etmek ve hayatınızı sürdürmek için hangi dil daha avantajlı? Kürtçe eğitim verecek okulların miktarı ve kapasitesi, piyasa şartlarına göre oluşacak taleple belirlenecek. İşte bu yüzden devletin, 90 yılın hatasını düzeltmek ve kendi vatandaşlarının gönlünü alabilmek için Kürtçe eğitime her düzeyde destek olması lâzım.

Kürtçe eğitim veren okullardan mezun olanlar ne yapacak? Bölücüler bu okullardan mı yetişecek; veya bu eğitim kurumlarının akıbeti, Kürtçe kurslarına mı dönecek?

Asıl sorun: Müfredattan öğretmen kadrosuna, sonra ders kitaplarına kadar uzmanlarca girişilecek uzun soluklu bir hazırlığa ihtiyaç var. Milli Eğitim Bakanlığı'nın uzman desteği için anadilde eğitime el atması lazım.

2013-10-04
